

Generella ägardirektiv för
ÖSHAB-koncernen,
Specifika ägardirektiv för
moderbolaget Österåker
Stadshus AB samt
Specifika ägardirektiv för
Fastighets Holding i
Österåker AB

Österåkers kommuns styrdokument

Datum för antagande: 2023-12-11, § 8:10

Diarienummer: KS 2023/0016

Antagen av: Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig: Kommunkansliet

Generella ägardirektiv för Österåkers Stadshus AB, Fastighets Holding i Österåker AB med dotterbolag, Långängens Förvaltnings AB, ÖGAB Fastighet 6 AB samt Österåkers Återvinningscentral AB, som tillsammans utgör den så kallade ÖSHAB-koncernen

Allmänt

De kommunala bolagen har tillkommit för att tillgodose kommunala behov och utgör därmed delar av den kommunala organisationen. Verksamheter som bedrivs i bolagsform ska styras så att de bidrar till att uppfylla Österåkers kommuns Vision 2040 samt av fullmäktige antagna övergripande mål. Bolagen bedriver verksamheten i ägarens ställe. Driften av de kommunala angelägenheterna i aktiebolagsform medför att beslut fattas i bolagen och att vissa beslut dessutom måste fattas av bolagsstämman. För att kommunen ska kunna styra sina bolag i en för kommunen önskvärd riktning i förhållande till kommunens vision och mål samt för att samordna verksamheten i hela bolagskoncernen behöver kommunen genom fullmäktige utfärda ägardirektiv för bolagen. Ägardirektiven är ett komplement till bolagsordningen och tydliggör kommunens vilja med bolagen. De ägardirektiv som kommunfullmäktige beslutar om är övergripande styrdokument som gäller för samtliga bolag ingående i ÖSHAB-koncernen, samt i förekommande fall specifika direktiv till dotterbolag i koncernen. Särskilda planeringsdirektiv till dotterbolagen lämnas av Kommunstyrelsen och dess förvaltning i den ordinarie styrningen av kommunen och koncernen. Planeringsdirektiven ligger sedan till grund för bolagens verksamhetsplan som ytterst beslutas av respektive bolagets styrelse.

Koncernoptimering i samhällsuppdraget

Det ankommer på respektive styrelse att verka för att de beslut som fattas är optimala för koncernen. Verksamheten i Österåker kommuns bolag ska bedrivas med utgångspunkt från affärsmässig samhällsnytta. Bolagen ska drivas på ett sätt som vårdar kapital och ger en skälig avkastning med hänsyn till ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling. Bolagen ska i tillämpliga delar följa kommunens policydokument, riktlinjer, planer och program.

Samverkan och organisation

De i ÖSHAB-koncernen ingående bolagen ska sträva efter att hitta effektiva former för sin verksamhet inom koncernen och tillsammans med kommunen. När verksamhet samordnas ska hänsyn i första hand tas till vilken del av organisationen som har störst kompetens att på ett kundanpassat, kostnadseffektivt och hållbart sätt driva verksamheten. Bolagen ska också ta tillvara på den kompetens som finns i koncernen och i samverkan sträva efter goda organisatoriska lösningar. Bolagen ska samverka med övriga bolag samt kommunens nämnder/förvaltningar för

största möjliga kommunnytta. VD i ÖSHAB är tillika koncernchef och ansvarar för löpande dialog med respektive VD i dotterbolagen och för utvecklingssamtal i samråd med respektive styrelseordförande. Bolagen ska inhämta synpunkter från moderbolagets VD vid större organisatoriska förändringar som kan ha påverkan på kommunkoncernen.

Information till koncernmoder och kommun

De kommunala bolagen står under uppsikt av Kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen utövar kommunens ledningsfunktion över bolagen i enlighet med vad som anges i Kommunstyrelsens reglemente. Kommunstyrelsen har rätt att ta del av bolagens handlingar och räkenskaper samt i övrigt ha insyn i bolagen och dess verksamhet. Bolagen ska lämna Kommunstyrelsen den information om bolaget som den begär. För att kommunen fullt ut ska kunna ta sitt ansvar som ägare är det väsentligt att rapportering sker från Österåkers Stadshus AB i den utsträckning som överenskommits. Därav följer att dotterbolagen i ÖSHAB-koncernen utan dröjsmål skall rapportera det ekonomiska och verksamhetsmässiga utfallet med den regelbundenhet som anges av ägaren. Bolagen ska hålla kommunen väl informerad om sin verksamhet bland annat genom att löpande och snarast översända följande handlingar till Kommunstyrelsen:

- a. Protokoll från årsstämma
- b. Protokoll från styrelsesammanträde
- c. Årsredovisning
- d. Revisionsberättelse samt granskningsrapport
- e. Underlag för sammanställning av koncernredovisning för kommunen och Österåkers Stadshus AB
- f. Delårsvisa redovisningar av bolagets verksamhet, utveckling och ekonomiska förhållanden.
- g. Andra handlingar som Kommunstyrelsen, eller med avseende på dotterbolagen, ÖSHAB, särskilt begär

Ägardialog ska regelbundet genomföras med ÖSHAB-koncernens verkställande direktörer och styrelser. Verkställande direktör i bolagen ska delta i de chefskonferenser som kommunens ledning kallar till.

Budget och verksamhetsplan

De årliga resultatkraven på bolagen sätts i samband med ÖSHAB:s ordinarie process för mål, budget och verksamhetsplanering. Processen ska vara samordnad med kommunen.

Bolagen ska årligen fastställa verksamhetsplan för de närmaste tre räkenskapsåren och budget för nästkommande räkenskapsår. Planen ska vara i linje med de politiska prioriteringarna och kommunfullmäktiges mål. De ekonomiska konsekvenserna ska beskrivas för de tre kommande åren.

Bolagen ska kontinuerligt göra långsiktiga investerings- och ekonomiska prognoser med resultatutveckling och upplåningsbehov som ska infogas i den kommunkoncernövergripande lokal- och investerings- och upplåningsplaneringen.

Instruktioner för hur detta ska rapporteras och vid vilka tillfällen ansvarar kommunens ekonomiavdelning för.

Upphandling

De kommunala bolagen ska följa kommunens upphandlingspolicy och kommunens riktlinjer för upphandling. Upphandlingarna ska i möjligaste mån koordineras och genomföras gemensamt av kommunkoncernen.

Tillsättning av verkställande direktör (VD)

Kommunen initierar och samordnar rekryteringsprocessen av VD i bolagen som sedan leder fram till ett beslutsunderlag som respektive styrelse fattar beslut om.

Bolagsstyrelsen ska anta en VD-instruktion.

Kommunfullmäktiges yttrande

Det åligger bolagens styrelser att se till att fullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars är av större vikt, fattas i bolagen eller i dotter- eller dotterdotterbolag.

Moderbolagsgaranti

Österåkers Stadshus AB äger rätt att utfärda moderbolagsgaranti.

Ordinarie årsstämma

Respektive bolag ska eftersträva att ta fram årsredovisning så att årsstämma kan hållas under mars månad.

Köp och försäljning av bolag

Köp, försäljning och bildande av bolag inom ÖSHAB-koncernen ska behandlas av berörd styrelse, ÖSHAB:s styrelse och slutligen behandlas av kommunfullmäktige. Undantag är köp av lagerbolag, nybildande av bolag och försäljning av bolag efter fullmäktiges beslut om fastighetsförsäljningar, dessa beslutas av dotterbolagens styrelse.

Köp och försäljning av fast egendom

Köp/anskaffning av fast egendom som är investering regleras under investeringar. För försäljning av fast egendom gäller följande:

- Beslutas av ÖSHAB:s styrelse vid ett bedömt marknadsvärde mellan 10-20 mkr. Över 20 mkr beslutas av kommunfullmäktige
- Beslutas av dotterbolagens styrelse vid ett bedömt marknadsvärde under 10 mkr.

Investeringar och upplåning

Investeringsprojekt som explicit redovisats och beslutat inom kommunens verksamhetsplan och budget är beviljade av kommunen och kan således beslutas av ÖSHAB:s styrelse och därefter berörd dotterbolagsstyrelse för genomförande. För investeringsprojekt som inte beslutats i kommunens verksamhetsplan och budget ska nedanstående gälla:

- Investeringsprojekt över ett värde av 20 mkr ska beslutas av kommunfullmäktige i Österåkers kommun.
- Investeringsprojekt till ett värde över 10-20 mkr beslutas av ÖSHAB:s styrelse för genomförande.
- Investeringsprojekt till ett värde av upp till 10 mkr beslutas av respektive dotterbolags styrelse för genomförande.

Vid alla investeringsbeslut ska avstämning ske mot fastställd låneram och fastställd investeringsram.

All upplåning ska ske med kommunal borgen.

Den investeringsram och låneram för ÖSHAB koncernen som antagits i kommunens verksamhetsplan och budget ska anses vara beviljade av kommunen och kan således fördelas och fastställas per dotterbolag av ÖSHABs styrelse.

Vid behov kan ÖSHAB:s styrelse omfördela ram mellan koncernbolagen.

För investeringar inom exploateringsprojekt/exploateringsområden ska kalkyler och beslut beredas och samordnas mellan kommunens samhällsbyggnadskontor och berörda bolag i ÖSHAB-koncernen.

Beslut om exploateringsavtal ska före beslut i kommunen vara godkända av berörda bolag i ÖSHAB-koncernen. Om investeringsutgifterna för berörda bolag i exploateringsavtalet inte kan täckas inom exploateringsprojektet eller via exploateringsbidrag ska avtalet inte godkännas av bolagsstyrelsen utan samråd med ÖSHAB samt kommunstyrelsens förvaltning.

Ägardirektiv

Ägardirektiv som fullmäktige beslutat ska fastställas av årsstämman i respektive bolag

Specifika ägardirektiv för Österåker Stadshus AB

Ändamålet för bolaget är att initiera och driva utveckling i syfte att samordna och effektivisera kommunens bolagsverksamhet.

Hållbar samhällsutveckling

Bolaget ska

- tillse att de åtgärder som krävs för samordning inom koncernen i största möjliga grad genomförs, allt för att uppnå största möjliga koncernnytta och undvika suboptimering.
- i samverkan med kommunen säkerställa att miljö- och informationsmål uppfyller de krav som ställs av kommunen.
- samordna och säkerställa att bolagen i ÖSHAB-koncernen medverkar och möjliggör att externa intressenter kan investera och etablera näringsverksamhet i kommun.

Trygg, säker och störningsfri verksamhet

Österåkers kommun har enligt gällande lagstiftning det övergripande ansvaret för ledning och samordning vid samhällsstörningar inom sitt geografiska område

Bolaget ska

- säkerställa att bolagen i koncernen har egen planering och organisation för ledning och samordning av sin egen verksamhet vid samhällsstörningar inklusive en upparbetad samverkan med kommunen och externa parter (krisberedskap).
- säkerställa att bolagen i koncernen har egen planering, organisation och förmåga att upprätthålla högsta möjliga kommunala servicenivå även vid samhällsstörningar, extraordinära händelser och höjd beredskap (kontinuitetshantering).

Ekonomi

- Bolaget ska bedriva sin verksamhet på ett sådant sätt att Österåkers kommun kan erhålla avkastning i enlighet med kommunfullmäktiges krav.
- Österåkers Stadshus AB ska årligen sätta resultatkrav på dotterbolagen för att uppnå fullmäktiges krav på ÖSHAB koncernen. Vidare ska bolaget kontinuerligt följa upp ställda krav.

Specifika ägardirektiv till Fastighets Holding i Österåker AB inkl. dotterbolag

Det huvudsakliga ändamålet för bolagen är att utveckla och driva exploateringsverksamhet och infrastruktur och därmed sammanhängande frågor och ärenden.

Hållbar samhällsutveckling

Bolagen ska

- tillse att de åtgärder som krävs för samordning inom koncernen i största möjliga grad genomförs, allt för att uppnå största möjliga koncernnytta och undvika suboptimering.
- i samverkan med kommunen säkerställa att miljö- och informationsmål uppfyller de krav som ställs av kommunen.
- vara en del i kommunkoncernens digitaliseringsstrategi och säkerställa att bolagen i ÖSHAB-koncernen medverkar och bidrar till ständiga förbättringar och effektiviseringar.
- samordna och säkerställa att bolagen i ÖSHAB-koncernen medverkar och möjliggör att externa intressenter kan investera och etablera näringsverksamhet i kommun.

Trygg, säker och störningsfri verksamhet

Österåkers kommun har enligt gällande lagstiftning det övergripande ansvaret för ledning och samordning vid samhällsstörningar inom sitt geografiska område.

Bolagen ska

- säkerställa att bolagen i koncernen har egen planering och organisation för ledning och samordning av sin egen verksamhet vid samhällsstörningar inklusive en upparbetad samverkan med kommunen och externa parter (krisberedskap).
- säkerställa att bolagen i koncernen har egen planering, organisation och förmåga att upprätthålla högsta möjliga kommunala servicenivå även vid samhällsstörningar, extraordinära händelser och höjd beredskap (kontinuitetshantering).

Ekonomi

- Bolaget ska bedriva sin verksamhet på ett sådant sätt att Österåkers kommun kan erhålla avkastning enlighet med kommunfullmäktiges krav.
- Fastighets Holding i Österåker AB ska årligen sätta resultatkrav på dotterbolagen för att uppnå fullmäktiges krav på ÖSHAB-koncernen. Vidare ska bolaget kontinuerligt följa upp ställda krav